

Рилско ехо

СЕДМИЧНИКЪ ЗА КУЛТУРНИ, СТОПАНСКИ И ОБЩЕСТВЕНИ ВЪПРОСИ

ИЗДАНИЕ НА ЧИТАЛИЩЕ-ПАМЕТНИКЪ
„ОТЕЦЪ ПАИСИЙ“ САМОКОВЪ

ИЗЛИЗА ВЪ СЪБОТА

УРЕЖДА КОМИТЕТЪ
РЕДАКТОРЪ: АЛ. МАКАТЕВЪ

„НИКОИ НЕ Е ПОСТИГНАЛЪ ИСТИНСКО ВЕЛИЧИЕ, АКО ПОНЕ ДОНЪКЪДЕ НЕ Е СЪЗНАЛЪ, ЧЕ НЕГОВИЯТЪ ЖИВОТЪ ПРИНАДЛЕЖИ НА НЕГОВИЯ НАРОДЪ, И ЧЕ ВСИЧКО, КОЕТО ГОСПОДЪ МУ Е ДАРУВАЛЪ, МУ Е ДАДЕНО ЗА ЦЪЛОТО ЧОВЪЧЕСТВО“.

(Джекъ Лондонъ)

ИСТОРИЧЕСКАТА РЕЧЪ НА МИНИСТЪРЪ-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ Г. ИВ. БАГРЯНОВЪ

При откриване извънредната сесия на Народното събрание вчера, министър-председателят г. Ив. Багряновъ произнесе голяма речъ, забележителна по своята смелостъ, честностъ и правдивостъ.

Между другото той каза:

„Обстановката, при която този кабинетъ пое управлението на страната, азъ вярвамъ, че ви е известна.

Отежнената въ последните години съдба на българския народъ за няколко седмици презъ месецъ май бѣше спрѣла колебливо на единъ кръстопътъ, отъ който всѣка крачка изглеждаше фатално-катастрофална.

Въ тѣзи нѣколко седмици на търсене и колебание, българскиятъ народъ, лишенъ отъ възможноститѣ да проявява своята воля, намѣри начинъ да я прояви чрезъ едно спонтанно и повсемѣстно обществено мнение, което въ сщностъ наложи и е предпоставката на този кабинетъ.

Благодарение на разбиранията за тежкото положение, въ което бѣ поставенъ българскиятъ народъ, благодарение на търпението и човѣщината, проявени къмъ неговата съдба, за което той не може да не бѣде благодаренъ, и благодарение на твърдото убеждение на правителството, че въ моменти на колебания и на неизвестности, най-доброто за единъ народъ е, той самъ да вземе съдбинитѣ си въ собственитѣ си ръце, този фаталенъ моментъ бѣше превъзмогнатъ.

— И ето вече десетъ седмици източните Балкани сѣ печелени за мира, ето вече десетъ седмици въ тия свѣткавични времена българската съдба полека-лека се измѣня и стръмната пѣтчката на човѣшката солидарностъ, вмѣсто да бѣде тикната по кървавия пътъ на егзонизма и на войната.

Правителството смѣта, че българскиятъ народъ въ своето подавяващо мнозинство никога не е ималъ желанието да се намѣсва въ голѣмия конфликтъ между голѣмитѣ народи, който конфликтъ той винаги е смѣталъ, че надхвърля неговитѣ малки възможности и, че по резултати ще надхвърли и неговитѣ ограничени задачи.

Правителството мисли, че въ името на човѣщината има правото да иска отъ своитѣ по-големи събратя, потънали въ рани и увлѣчени въ вихъра на борбата, да не искатъ насила и съвършено безполезно да окръжаватъ единъ толкова пѣти обезсървяванъ отъ злата съдба народъ, който не иска нищо друго отъ тѣхъ, освенъ достойно да се нареди въ съжителството на новия свѣтъ, който тѣ, следъ толкова страдания, сѣ на пътъ вече да построятъ“.

Тази историческа речъ бѣ изслушана съ изключително внимание отъ цѣлия народъ. Въ нея последниятъ вижд надеждата за едно по-свѣтло бъдеще.

ВОЙНАТА

По историческитѣ сведения и по легендитѣ, останали отъ миналото у всички народи въ свѣта — никога не е имало по-голяма, по-страшна и по-унищожителна война, отъ сегашната. Нейната голѣмина е такава, че липсватъ масщаби вече, за да може да се мѣри, както нейния постояненъ ходъ, така и изгледитѣ за нейния край. Едно е вѣрно и категорично доказано отъ миналитѣ войни: че ще спечели не количеството на живата сила и машинитѣ, а качеството на същитѣ, жилавиноста и издръжливостта на волята и духа.

Често слушамъ премного „компетентни“ мнения относно хода на войната и изгледитѣ за нейния край. Из колкото по-малка е компетентността на людетѣ, които разказватъ — толкова съ по-голямъ авторитетъ и положителностъ тѣ увѣряватъ събседницитѣ си въ вѣрността и категоричността на това, което говорятъ. Ето и азъ вече

капитулирамъ предъ тяхнитѣ извѣщения. Жалко е, че отдавна сѣ се преселили въ вѣчността Езопъ, Лафонтенъ и Криловъ за да имъ кажатъ, макаръ и въ басня, че всѣки гражданинъ трѣбва да бѣде вѣщъ и компетентенъ само въ занаята, който работи.

И тежко и печално е, че ние въ голѣмото си мнозинство сме премного чувствителни на обикновенитѣ приливи и отливи на боя и безъ да усъщцаме мѣнливъ твърде често мнението си споредъ сполукитѣ и несполукитѣ на дадени дѣйствиа на дветѣ воюващи страни. Необходимо е по-голямо спокойствие, по-голямо самообладание, по-голяма твърдостъ, по-силна вѣра въ нашитѣ сили.

Проче, повече самообладание, повече вѣра, повече твърдостъ, за да можемъ единни и силни да дочакаме края на голѣмия свѣтовенъ конфликтъ.

Г. Миханловъ
Генералъ о. з.

СМИРЕНИЕТО

Смирението е основата на всички човѣшки добродетели. Човѣкъ, който е обладанъ отъ смиренното и скромно и добродушенъ къмъ околнитѣ си. Той е сърдеченъ и искрени въ думи и дѣла. Онзи у когото има смирение, макаръ и да е надаренъ съ дарби, да заема високо мѣстослужение, да е заможенъ, никога не мисли, че стои по-високо отъ околнитѣ си. Къмъ всѣки, той е благъ, кроткъ, великъ и сърдеченъ. За него бедниятъ и богатиятъ, началникътъ и работникътъ сѣ еднакви хора. Човѣкътъ съ смирение винаги е готовъ да помогне всѣкому.

Една отъ важнитѣ черти на смирения човѣкъ е, че той не се обижда, когато нѣкой говори лошо по неговъ адресъ. Затова онзи, който не може да издържи нанесеното му оскорбление, не може да бѣде човѣкъ съ смирение.

Човѣкъ, у когото нѣма смирение, нѣма и добродетели.

Свещ. Д. Поповъ

СВЪЩАНИЕ НА ХУДОЖНИЦИ

Отъ нѣколко дни въ града ни заседава комисия отъ 10 души художници, назначена отъ Министерството на народното просвѣщение, съ задача да изработи нова проекто-програма за преподаването на рисуването, моделирането и рѣчния трудъ въ гимназитѣ.

Цели се обучението по тѣзи предмети да се постави на съвсемъ нови начала. Предвижда се нова учебна дисциплина: художествено, или естетическо, възпитание, като рисуването и рѣчния трудъ изобщо, бѣдатъ само елементи при преподаването на тая дисциплина.

По тая начинъ преподаването, което досега бѣше сухо и остарѣло за времето, ще се осмисли и развие като единъ системна образователна дейностъ.

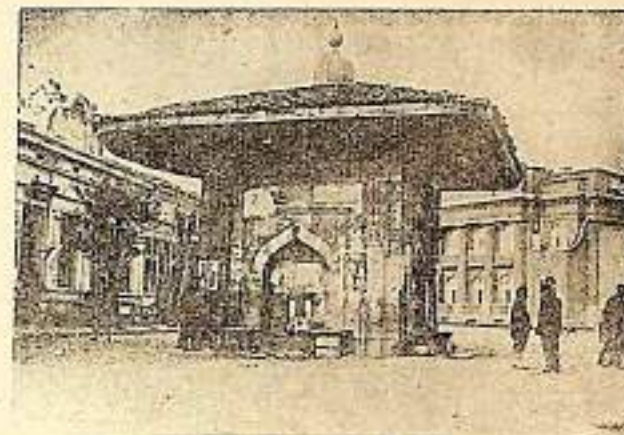
Съвещанието се ръководи отъ главния инспекторъ при Министерството на просвѣтатата — г. Евгени Поптошевъ.

ГОСТУВАНЕ НА САМОКОВСКИЯ СМЪСЕНЪ ХОРЪ ВЪ РАДУИЛЪ И МАРИЦА

На 11 и 12 т. м. градскиятъ смѣсенъ хоръ, ръководенъ отъ г-жа М. Терзиева, гостува въ селата Радуилъ и Марица.

Поканата за това гостуване е била отправена отъ свещеницитѣ и кмета на Радуилската община.

Хорътъ е пѣлъ на литургията последователно въ черквитѣ и на дветѣ села. Въ прѣлки работното време сѣ прикѣствували голѣмъ брой богомолци. Тѣ останали извънредно доволни и поласкани отъ посещението на хора.

„Голѣмата чешма“—Самоковъ

Петко Люляковъ

СПОМЕНЪ ЗА ВАСИЛЪ СТОИИЪ

Професоръ Василь Стоинъ влѣзе въ заведението, зърна ме, дойде и седна на масата ми, като сложи върху нея книгата, която носѣше: Взехъ книгата и я прелистихъ: бѣше на унгарски езикъ, а върхѣ текста имаше множество петолиния съ ноти. На заглавната страница имаше посвѣщение отъ автора.

Запитахъ го, какъ е попадналъ на тази унгарска книга, и той ми обясни, че преди два дена пристигналъ въ София най-големиятъ събирачъ на унгарски народни пѣсни, чието име сега не мога да си спомни. Отъ Министерството на народната просвѣта повикали професоръ Василь Стоинъ, запознали го съ него и го замолили да го придружава презъ стонето му София, което и той направилъ. На заминаване унгарецътъ — за благодарностъ — му подарилъ тази своя книга.

Книгата бѣше малка и азъ запитахъ Василь Стоинъ, какво е казалъ унгарецътъ за неговата току—що излѣзла книга, която вѣроятно и той му е подарилъ.

Василь Стоинъ, покрилъ съ дѣсната си рѣка устата си, както обикновено стоеше на масата, всмукиа отъ цигарата, която бѣ между прѣститѣ му, вдигна вежди и бавно каза:

„Не. Не съмъ му я далъ. Нази Министерството на просвѣтата я издаде. Дадохъ ми само нѣколко екземпляра и азъ почти веднага ги раздадохъ на хора, които ще се интересуватъ отъ книгата ми, но не ще могатъ да си я купятъ, понеже е скъпа. Азъ даже сега не я притежавамъ.“

За да му подаря единъ ек-

земпляръ, азъ трѣбва да го купя отъ Просвѣтата. Опиталъ се да го взема безплатно, но не биде. А 500 лева нѣмамъ сега. Не му дадохъ“.

И Василь Стоинъ въздъхна, загледа умислено предъ себе си и млъкна...

Нещастниятъ Василь Стоинъ трѣбваше самъ да купува собствената си книга, а пари за това нѣмаше.

По мое настояване, откупи се единъ екземпляръ отъ книгата, който изпратихме на нашия тогавашенъ пълномощенъ министъръ въ Будапеща, покойния д-ръ Стоинъ К. Стоиловъ, съ когото бѣхъ близъкъ, съ молба да го предаде на унгареца.

Д-ръ Ст. Стоиловъ предалъ книгата, а следъ нѣколко дни видниятъ унгарски музикологъ го посетилъ, за да му благодарни и между другото му казалъ:

„Прегледахъ най-обстойно книгата на Василь Стоинъ и азъ, които познавамъ всички видни събирачи на народни пѣсни въ всички народи, мога да Ви кажа, че едва ли нѣкой е направилъ за народната си пѣсенъ това, което Василь Стоинъ е направилъ за Вашата народна пѣсенъ“.

Прочетохъ писмото на д-ръ Ст. К. Стоиловъ на Василь Стоинъ.

Облегнатъ на масата, той слушаше, вдигна глава и една лека усмивка проигра по устнитѣ му. Махна съ рѣка и каза:

„Да пиемъ ли по единъ конякъ?“

Така единъ чужденецъ оцени самоковецъ Василь Стоинъ, чието дѣло у насъ още не е оценено.

СТОПАНСКИ ВЪПРОСИ

ТРЕСКИ ЗА ДЪЛАНЕ

НАУКА И ЖИВОТЪ

ЗЕМЕДЪЛСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ У НАСЪ

ЮЗДИ ЗА ЦИГАНИТЪ

Невидимитъ тълесни лжчи

Преди известно време се появи съобщение въ вестникитъ, че земеделскитъ гимназии се увеличаватъ на 11. Целта на тѣзи срѣдно-земеделски училища ще бѣде да се подготви по-голямъ брой просвѣтени лица, които да бѣдатъ както отъ полза за провеждането мѣроприятия на Министерство на земедѣлнето, така и да повлияятъ върху земеделското познание на българския стопанинъ-земеделецъ. Много се е говорило и продажава да се говори у насъ за земеделско образование. Въ това отношение поне, що се касае до броя на училища, ние сме далече напредъ. Да не говоримъ за нашитъ сѣседи, които ще трѣбва още много години да работятъ, за да ни догонятъ. Че имаме подготвенъ персоналъ е логично да се предположи, щомъ имаме толкова земеделски училища, макаръ и не срѣдни. Малкъ процентъ, обаче, сж ония, които следъ като добиятъ известни познания по земеделскитъ въпроси, следъ завършване на курса, се прибли-

ратъ на село да приложатъ онова, което сж учили. Тѣ обикновено се мнчатъ нѣщо друго да намѣрятъ, но само полска работа да не е. Турятъ връзка и ставатъ „агрономи“. Съ това тѣхното учене става безпредметно. Ние знаемъ, че съображенията да се увеличи броя на земеделскитъ гимназии сж тѣкмо такива, да може повече хора да се подготвятъ, за да участвуватъ, както съ съветитъ си, така и съ личния си трудъ при обработване на земята. Позволяваме си да върваме, че съ тия нововъведения въ земеделското образование е разрешенъ, и то по сполучливъ начинъ, въпросътъ за връщането на ония, които сж посещавали тия училища, къмъ земята за работа. Ако тоя проблемъ бѣде преодоленъ, това неминуемо би дало отражение върху образа на нашето земеделско стопанство. Намѣренията, въ такъвъ случай, на Господина министра биха добили желаниа отъ него възходъ на нашето стопанство.

Ангелъ Христовъ, агрономъ

Циганско свадбено шествие се движело по главната улица на града. Вдигали шумъ циганитъ чакъ до небесата. По едно време, накрая на града — по пътя за Чамъ-кория (Боровецъ), се спрѣли и, понеже били пияни всички, скарали се, сбили се. Хората се очудили. Улицата се задръстила отъ пияни цигани, човѣкъ не може да премине. Най-хубавиятъ край на Самоковъ, презъ кждето минаватъ съ автомобилитъ си най-високитъ гости на курорта ни, заприличалъ на циганска махала.

Това било миналата недѣла. Струва ни се, че властитъ би трѣбвало да стѣгатъ малко по-вече юздитъ на циганитъ. Иначе гоститъ на града ни ще останатъ съ впечатление, че въ Самоковъ циганитъ сж пашй.

Курсъ за полицейски командири

На 31 септември т. г. въ Софийското Държавно полицейско училище ще се приематъ 50 души кандидати за следване ТРИ-месеченъ курсъ за полицейски командири. Приемането ще стане следъ медицински прегледъ. Необходими сж следнитъ документи:

1. Кръщелно свидетелство, отъ което да се вижда, че кандидатъ не е по-възрастенъ отъ 29 години въ деня на приемането
2. Училишно свидетелство за завършено най-малко гимназиално образование.
3. Уволнителенъ билетъ отъ войската, отъ който да се вижда, че кандидатътъ е послужилъ военната си длъжностъ съ право на производство въ офицерски чинъ въ войската.
4. Свидетелство отъ Областния полицейски началникъ или околийския полиц. началникъ за политическа благонадеждностъ
5. Свидетелство за сждимостъ.
6. Медицинско свидетелство и рентгенова снимка за здравословното състояние на кандидата, издадено отъ лѣкаръ на държавна служба и по дадения Ви образецъ
7. Свидетелство за честностъ и благонадеждностъ и за материалното състояние на кандидата отъ съответната община.
8. Свидетелство за подателство отъ общината.

„Рилско ехо“ трѣбва да влиза въ всѣки самоковски домъ!

Въ последнитъ нѣколко десетилѣтия науката постигна бързо такива непредполагемни и очудващи успѣхи, че много отъ тѣхъ изглеждаха невѣроятни. Между тѣхъ сж и откритията върху невидимитъ лжчи, които изпуска тѣлото на човѣка и на всички живи същества.

Още отъ древностъ било поддържано, че около видимото човѣшко тѣло има и невидима частъ. И въ съвременната наука постепенно се появили наченки за изучаването на това лжчензпускане. Пръвъ Месмеръ се изказалъ, че таква лжчензпускане съществува, а после и други учени го потвърдили, възъ основа на нѣкои нови изучавания въ физиката и на принципитъ, върху които почива радиото. Тогава се установило, че всѣко живо или мъртво вещество е заобиколено отъ сили, които изхождатъ отъ елементитъ, характерни за даденото тѣло, или излизатъ отъ органитъ, тѣканитъ или органическитъ вещества, отъ които сж образувани живитъ същества. Дори нѣкои изучавания потвърдиха, че всѣко тѣло не само излъчва трептения, но съ тѣхъ влияе и на околнитъ тѣла.

Споредъ нѣкои изследвания, отъ човѣшкото око излизатъ лжчи, подобни на електромагнитнитъ, чиято сила не само влияе на хората, но може да раздвижи и окаченъ предметъ. Опититъ сж потвърдили, че тѣзи лжчи сж електрични и влияятъ и на околнитъ животни. Така се обясни и силата на погледа на звѣроукротителитъ.

Най-точнитъ изучавания върху невидимитъ лжчи на живото вещество се дължатъ на Гурвичъ, които дадохъ възможностъ да се изследватъ нѣкои непредполагемни сили у човѣка и другитъ живи същества.

РЕДАКЦИОННИ

Всичко, което се отнася за вестника, освенъ пари, да се изпраща на адресъ: „Рилско ехо“ — Самоковъ, а материали на рѣка — въ Популярната банка.

Материалитъ да бѣдатъ писани на пишеша машина или съ мастилo, по много ясно и четливо и на едната страна на листа.

Вземете си бележка

Популярната банка съобщава на всички длъжници, които иматъ нередовни заемни и които не сж мобилизирани, да побързатъ съ уреждането на задълженията си до края на 1 септември т. г., защото следъ тази дата ще се прибѣгне до мѣрки, които ще бѣдатъ неприятни както за длъжниците, така и за банката.

Нередовнитъ задължени на мобилизиранитъ банкови членове се ползуватъ съ мораторенъ срокъ презъ цѣлото време на мобилизацията надлъжника и единъ месецъ следъ уволнението му. За да получатъ, обаче, тѣзи улеснения, длъжниците или тѣхнитъ близки сж длъжни да представятъ въ банката удостоверение отъ съответнитъ военни части (подѣления), или служебни бележки отъ общината, съ които се удостоверява поизвикването на военно обучение.

Всички членове на посмъртната каса при банката сж длъжни, начиная отъ 1 септември т. г., да внесатъ още по 200 лева авансъ за нови 20 смъртни случая поради това, че внесенитъ вече авансъ въ горния размѣръ е изчерпанъ. Понеже има фатални срокове за нередовнитъ членове на касата,

умоляватъ се последнитъ да се явятъ въ банката кждето ще получатъ най-точни сведения за тѣзи срокове, за размѣра на длъжнитъ вноски и пр.

Искатели на специални стопански заемни сж длъжни да удостоверятъ чрезъ резолюция, дадена отъ държавния околийски агрономъ: целта на заемъ и необходимия размѣръ за свършване на стопанската задача.

ХРОНИКА

Въ културната си енисия, предавана на нѣмски езикъ, на 11 т. м. разни — София, между другото говорни и за основателя на Самоковската икономическа школа — Хр. Димитровъ — Доспеецъ.

Извадикитъ изъ „Книга за сърцето“ отъ Петъръ Осого говецъ, които помѣстваме въ вестника, не сж печатани досега другаде. Тѣ сж изъ ржкописа на автора.

Отъ 18 августъ се пушта въ продажба материята „ренсъ шампа“ за малкитъ деца до 1 година, както и „емпримета“ за евакуиранитъ

като ни явите распорѣждането на ученицитъ ще Ви направимъ и расписътъ за да знаете кой предметъ кога да прѣподавате: —

Колкото за програмата ний Ви испращаме рѣшението на учителския соборъ станалъ прѣзъ тѣзи година въ града ни. Понеже е нужно да бѣдятъ поне въ епархията еднакви програмитъ въ всичкитъ основни училища, за улеснение на прѣминуването на единъ ученикъ изъ единъ класъ въ другий, и да бѣдятъ прѣподавателитъ предметъ както по качеството си тѣй и по количеството си на всждъ еднакви, то учителския соборъ рѣши на следуюция начинъ: —

„Въ първата година, да се запознае ученикътъ съ буквитъ да ги чете и да ги пише и да съставлява думи отъ буквитъ; по законъ Божий, молитвитъ: Во имя отца, Святой Боже, Прѣсвятая Троице, Отче нашъ и Богородице дѣво; по смѣтанieto: Запознавание

съ цифритъ смѣтанне на умъ първитъ две дѣйствия, запознавание съ съставътъ на числата всички до сто; Писване на пляка (плоча, б. м.) и на черната дѣска.

Въ втората година: Свободенъ прочетъ и разумѣвание (разборъ, б. м.) на прочетеното; писване на пляка а после и на книга тѣй и на черната дѣска; Смѣтанне първитъ двѣ дѣйствия умствено и писмено съставътъ на десетицата; Законъ Божий молитвитъ: Царю небесний, Достойно естъ, Върую и молитвитъ прѣдъ и послѣ обѣдъ. При смѣтанieto да се неминува отъ 1000 нагоръ.

Въ третата година: Прочетъ отъ Български и славянски, писване на книга и по диктовка, съ разказъ на прочетеното. Смѣтанне четиритъ прости дѣйствия умствено и писмено до 100.000. Законъ Божий по главнитъ события отъ старий завѣтъ безъ книга, молитвитъ: Помилуй мя Боже и други по следни. Нѣкои по важ-

Невидимитъ тълесни лжчи могатъ да се предаватъ на по-късо или по-далечно разстояние и да влияятъ върху клеткитъ на другъ организъмъ. Тия лжчи сж открити не само у животнитъ и у човѣка, но и у нарастващитъ части на растенията. Тѣзи невидими „животни лжчи“ се отдѣлятъ най-много отъ областта на главата. Когато, обаче, тѣлото бѣде упоено, то изгубва способността си да отдѣля такива лжчи. Изучаванията показана още, че цвѣтята и дърветата си оказватъ влияние, когато сж въ съседство, затова могатъ да се сѣдятъ наблизо само растения, които иматъ сродни „животни лжчи“.

Лаковски е намѣрилъ, че гълъбитъ намиратъ гълъбарника си отъ стотици километри разстояние само съ помощта на тия невидими лжчи. И затова, когато пътятъ имъ бѣде прерѣченъ отъ вълнитъ на нѣкоя работеща радиостанция, тогава гълъбитъ се убъркватъ и безпомощно летятъ наскоро до тогава, докато станцията работи и, чакъ следъ спиране на влиянието ѝ, тѣ отлетяватъ по желаната посока. Смѣта се, че и камилата по тоя начинъ намира безпогрѣшно пътя въ пустинята къмъ оазиса, а също и кучетата намиратъ своя господаръ и домъ чрезъ невидимитъ тълесни лжчи.

Отъ най-новитъ изучавания се е дошло до заключението, че лжчензпускането отъ тѣлото на човѣка и животнитъ стига отъ 20 см. до 1-50 м. около тѣлото на живия организъмъ и изчезва скоро следъ смъртта му, като е по-усилено въ областта на усѣтнитъ органи.

Следъ всички тия изучавания, оставатъ спорни още много нѣща: дали сж цвѣтни или безцвѣтни лжчитъ; каква е дължината и силата имъ; каква е природата и особеноститъ имъ и т. н. Едно, обаче, остава безспорно: тѣлото на всѣко живо същество наистина изпуска навънъ отъ себе си лжчи, които сж невидими за нашето око. Остава само да се изработятъ точни уреди, чрезъ които да можемъ да изучимъ природата и особеноститъ на тѣзи невидими лжчи

Проф. Петъръ Петковъ

УЧЕБНОТО ДѢЛО НѢКОГА

ДВЕ НЕИЗВЕСТНИ ПИСМА

При работата ни по издирване материали за Василъ Левски, попаднахме на архивата на революционния деецъ и тългогодишенъ учителъ Димитъръ Хубановъ Раловъ.

Дветъ писма на самоковския просвѣтенъ учителъ и смѣцо революционенъ деецъ отъ предосвободителната ни епоха, Иванъ В. Соколовъ, които даваме за публикуване, представяватъ голъма интересъ, особено отъ педагогическа гледна точка.

Отъ тѣзи писма ние се учимъ за тогавашната училищна програма, сждимъ за високата култура на Соколова и за готовността му да бѣде полезенъ въ всѣко отношение на единъ свой колега.

Както ще се види, писмата на Соколова по стилъ и правописъ сж премного издържани за оная епоха.

Ето и самитъ писма, които предаваме точно по оригиналитъ:

Господине Раловъ!
въ Ихтиманъ.

Писмото Ви испратено до учителския съвѣтъ въ града ни приехме и съдържанieto му разбрахме. — Ний Ви честитимъ новото Ви положение и желаемъ Ви добъръ успѣхъ.

За дѣската що ни писувате, ний се постарахме и поразговорихме съ дограмаджийтъ, до колко би могла да излѣзе съ боята заедно. Общахъ ни се да ѝж направятъ за една л. (лира, б. м.) турска, и тѣй ако обичате испратете стойността ний ще Ви ѝж испратиме колкото е възможно поскоро.

А за расписътъ (програмата, б. м.) ний не можемъ да Ви направимъ понеже незнаемъ на колко отдѣлния сте распорѣдили ученицитъ си, щомъ

ни явления физически които се срѣщатъ въ учебникътъ. Нѣщо за земедѣлнето, пчеларството, градинарството и скотовѣдството. —

Въ четвъртата год. Продължение изъ Български прочетъ и запознавание съ частитъ на рѣчъта безъ книга. — Славянски прочетъ; Законъ Божий Старий и новий завѣтъ съ Катихизисътъ по краткъ учебникъ. Българска история въ видъ на приказка и то поглавнитъ события безъ книга. Землеописание, запознавание съ петѣхъ части на свѣта, Европейскитъ държави съ столицнитъ имъ градове, изучавание на Европейска Турция. Отъ землеописанието ще замниете само Естествената частъ. Продължение отъ Земедѣлнето, скотовѣдството, пчеларството, градинарството и свиларството (копринарството, б. м.), по главнитъ физически явления които се срѣщатъ въ книгата и по разказъ. — Нѣщо отъ естествената история, особено за домашнитъ животни. Изъ

ИЗЪ МИНАЛОТО НА САМОКОВЪ

Желъзарската индустрия въ Самоковско

(Продължение от брой 3.)

Така преработената руда се насипва въ пещта, като се поставя въ отдолу дървета и дървени въглища. Следъ 8 часа топене се получава едно кюлче въ димото на пещта. Работниците го изтеглятъ съ клещи и го насичатъ на парчета докато е ковко. Едно кюлче тежи около 60 оки желъзо (77 кгр.). Като се извади първото кюлче, образува се второ, което е по-малко.

Всѣка видна е изработката 3 кюлчета въ денонощието или 18 въ седмицата, а за 1 месецъ 72 кюлчета. Видниятъ сж работилъ 7 месеца презъ годината, а презъ другото време сж се поправяли или водата е била изчерпана.

Следъ насичане на парчета, пренасяли сж парчетата въ маданитъ, където сж ги изтегляли на пръчки. Така желъзото вече става годно за промишлени цели, като изработватъ отъ него разни нѣща.

Маданитъ изисквали двойно повече вода, отколкото видниятъ, около 100—150 тона. За тази целъ трѣбвало да се направи единъ издоскоктъ съ изкуствена подпорна стена, висока 18—20 метра. Водата излизала по корубъ, който въ горната частъ билъ по-широкъ, а въ долната по-тъсенъ и водата падала върху едно колело (магнито коло) съ около 1.5 м. дебелина. Падниятъ сж билъ 6. Тѣ спомагали за движението на единъ желъзень чукъ (малят), съ около 500 кгр. тежина. Дръжката на чука е била дебелина 60—70 см. Чука въ удрялъ по наковалнята. Близо до нея е била пещта. Тя се е разпалвала съ димъ мѣха, които се разпукатъ и стѣгатъ отъ спичитъ на друго колело и вално. Това колело се е карало отъ водата посредствомъ другъ улей, опрѣнъ на коруба. Въ пещта се е нагрѣвало желъзото. Кожното желъзо се е изтегляло съ шипци, поставяли сж го на наковалнята, където му давали исканата форма съ голѣмия чука. Чука въ работи само когато се тегли надолу отвесенъ лостъ, който докарва въ движение една дъска, която затваря улея, за да протече водата. Въ едно денонощие сж се изкобавали въ единъ маданъ 10—12 кюлчета.

Колелата на видниятъ и маданитъ, мѣховетъ и чуковетъ на маданитъ сж се правили отъ самоковски майстори.

До видниятъ и маданитъ е имало следнитъ постройки: 1) една ковачница; 2) една двустаяна или тристайна кула, въ която отдолу се е пазило желъзото, а отгоре е живѣлъ царскиятъ надзирателъ; 3) една къща за работниците, състояща се отъ 2 стаячки, отъ които едната за трапезария, а другата за спалня, и 4) складове за дървата

и въглищата.

Горивниятъ материалъ за пещитъ билъ борови и лескови дърва и дървени въглища. За получаване на едно кюлче желъзо се е слагало въ пещта 500 кгр. въглищъ (дървени въглища) и половинъ кола дърва, а за 85 видни при 7 месеци работа и при 72 кюлчета месечно производство, на една видна сж билъ нужденъ 21,420,000 кгр. въглищъ и 21,420 коли дърва годишно. Почти всички притежатели на виднитъ и маданитъ сж имали и частни гори.

Работниците при виднитъ били трима, отъ които единъ майсторъ и двама общи работници. Имало е единъ, който се е грижилъ за храната; другъ, който е предлагалъ материалъ собственика. Имало е и единъ държавенъ надзирателъ, който е живѣлъ горе въ кулата и излизал да не се краде желъзото.

Въ мадана се е работило 10 месеца презъ годината на две сѣнни презъ денонощието по 4 души; имало е единъ настойникъ на мадана, единъ държавенъ надзирателъ и единъ ковачъ, който се грижелъ за поправкитъ на маданъ.

Числото на работниците въ желъзарния занаятъ се пресмяло по следния начинъ:
18 маданъ X 8 души = 144 души
85 видни X 5 души = 425 души
+ управ. персоналъ 200 души
Всичко . . . 769 души

Освенъ това, били сж ангажирани и всички селяни не само отъ самоковска околия, но и отъ ихтиманска, трънска и дупнишка околии, като рудари, въглищари, кираджии, ножари, ковачи и др.

Залатитъ на работниците сж били много ниски: 1) За пламене и топене на рудата се е плащало по 3—5—7 лв. на кюлче. 2) На видненскитъ работници се е плащало по 2 стот. на ока, следъ като желъзото ставало на пръчки, плюсъ половинъ стотинка за майстора, а маданскитъ работници получавали по 2 стот. за оката. 3) Единъ майсторъ, вземалъ надница 1,60 лв., а единъ работникъ 1,20 лв. Освенъ това, петимата видненски работници сж получавали сѣмично следната храна: око фасулъ, око соль, четвъртъ ска орназъ, око ракия, а въ празникъ око сирене и око жито, а при по-голтѣмъ празникъ и една гъда. 4) Въ въглищаритъ се е плащало за единъ копъ дървени въглища по 2 лв. за лесковитъ и по 2.50 лв. за боровитъ. 5) Дърваритъ получавали по 1.50 лв. за една кола дърва. Въ шаянната (стурянта) е оставало много желъзо. Отъ 250 оки чиста руда сж изваждали около 60—70 оки чисто желъзо, значи, падало се е срѣдно по 20—30%. Преработката

чекъ споменава, че отъ 360 оки руда сж се добивали само 60 оки желъзо, имѣло 260 оки, но това желъзо било отъ най-доброкачественитъ, понеже имало много малкъ, почти никакъ, чужди прикъси. Приготвенитъ оръдия и инструменти отъ него били много по-трайни, отколкото европейскитъ. За неговото качество Великото Везирство нише на 25 декемврий 1816 г.: „Отъ опитъ е доказано, че прочутиотъ самоковско желъзо е много по-тѣдро и по-мехо отъ руското“.

Капиталитъ, вложенъ въ желъзарската индустрия, въ сравнение съ другитъ индустрии въ Самоковъ, е билъ най-голтѣмъ. Ако сѣмнемъ, че единъ маданъ струвалъ 2000 турски лири тогавашни, то 18 мадана струвалъ 36,000 лири и 85 видни по 300 лири едната струвалъ 25,500 лири, като прибавимъ и 10,000 лири, които сж вложени за изкуствени водни моруби, рудници и др., то всичко инвестиратъ на тази индустрия е струвало 71,500 турски лири тогавашни.

Какво производство се е получавало годишно?
Хоштеретъ пресмѣта годишното производство на желъзо въ Самоковско на 53,000 виенски денга презъ 1869 г.

Единъ другъ авторъ на статията „Желъзарната индустрия въ Самоковско“ изчислява производството на 2,500,000 кгр. годишно.

Споредъ Ж. Георгиевъ, производството е било 4,478 тона на обща стойностъ по тогавашни цени 1,152,000 ал. лв. или по 25 ал. ст. на кгр.

Споредъ Хр. Семерджиевъ, годишното производство е 27,000 кантара или 1,620,000 оки (2,073,600 кгр.).

Споредъ инж. Вл. Чакаловъ въ статията „Желъзарната индустрия въ Самоковско“, производството е било 20 тона дневно.

Атанасъ Хр. Мановъ изчислява производството на желъзото така: Единъ маданъ е давалъ до 2,000 кантара годишно производство, по 60 оки единъ кантаръ, равни на 120,000 оки, а при 18 мадана ще имаме надъ 2,000,000 оки годишно производство. Ако сѣмнемъ по минимална цена 6 гроша оката, производството е струвало 12,000,000 гроша или 120,000 турски лири. Ако предположимъ, че сж били произведени и други желъзарски стѣпки поне за 10,000 турски лири, ще намѣримъ, че желъзарната индустрия въ Самоковско е довнесла 130,000 турски лири годишно.

(слева)

Христо Ян, Мелновъ

ПОЗЬОРИ

СКИЦА

Малко сж, но все пакъ ги има.

Това сж хора, които мислятъ, че цѣлятъ свѣтъ се върти около тѣхъ. Че центрътъ на вселената сж тѣ.

За тѣхъ вътрешенъ, духовенъ животъ нѣма. Външниятъ блѣсъкъ, позата, сж единственитъ двигатели въ земното имъ смѣстване. Дайте имъ да театралничатъ, да се показватъ предъ хората, ала . . . само съ външността си. Тогава сж въ стихията си. Но затова пъкъ сж: праздни, кухи, бедни духомъ.

Страшно много обичатъ позьоритъ да се говори за тѣхъ; да бъдатъ сочени съ прѣстъ отъ околнитъ; изобщо да имъ се обръща внимание повече отъ колкото заслужаватъ. И затова, за да правятъ често пакти по-голтѣмо впечатление, слагатъ по нѣколко прѣстени на ръцетъ си, златната верижка на часовника имъ стърчи повече отъ колкото трѣбва, говорятъ съ високъ гласъ и винаги жестикуютъ.

Тѣ сж голѣми грандомани. Често пакти — и много голѣми.

ми еготи. Винаги тѣхното „азъ“ трѣбва да се чува навсякъде. Винаги тѣхното „съмъ“ трѣбва да звучи въ ушитъ на хората. Винаги говорятъ: „Моето“ или „моята“. Но никога „нашето“, „ние“ или „сме“.

Позьоритъ сж антисоциални смѣства. За тѣхъ интереситъ на обществото трѣбва да бъдатъ — предъ тѣхнитъ.

Жалкото е, че позьори се срѣщатъ навсякъде. Но колкото тѣхното смѣстване е опасно въ дѣлничния животъ, толкова по-опасно е то въ изкуството. Защото изкуството е изразъ на повисенъ духовенъ животъ, белегъ на дарование, на гениалностъ. И понеже изкуството е вѣчно, опасността отъ позирание при него е трижъ пакти по-голтѣма.

Мѣчно би се отървалъ свѣтътъ отъ позата. Но какъвато и да е нейната сила, човѣчеството трѣбва да се стреми да се отърве отъ нея, съ което ще се отърве отъ едно голѣмо обществено зло.

Горо Л.

ДАРЕНИЯ

За Музея на възраждането подариха:

Общо занаятч. сдружение — дадоха на съхранение голѣма картина „Самоковски маданъ“ (самоково), рисувана отъ Из. Шейтановъ;

Петъръ Босевъ — сребърно украшение (накитъ);

Иванъ М. Грековъ — цѣлтна репродукция отъ портретъ на князь Александъръ Батембергъ въ рамка съ стѣкло; бератъ и почетна сабя — подарени отъ султана на Захари х. Гуровъ; икона съ хубава рѣзба наоколо;

Проф. В. Захариевъ — копия отъ стенописъ въ Троянския манастиръ; собственъ портретъ на Захари Христовичъ, живописецъ, и игуменъ.

Василъ Хр. Геловъ — стара сребърна монета;

Иончевъ-Крискарецъ — две щампи;

Стялианъ Митовъ Тодоровъ — три броя отъ Фотиновото „Любословие“;

Георги Дим. Бързановъ — австрийска монета отъ 1816 г.

За фондъ „Паметникъ О. Пасий“ въ Самоковъ подариха:

- Алекси Полимировъ 500 лв.
- Петъръ Кросневъ 100 "
- Борисъ Хр. Толчийски 50 "
- Захари Бѣлокаповъ 100 "
- Злате Поповъ 50 "
- Никола К. Терзийски 50 "
- Роза Сп. Михайлова 400 "
- Лазаръ Старокинъ 300 "

О. з. ген. Г. Тановски 3,000 "

Александъръ Чавдаровъ 100 "

Свещеникъ Димитъръ Спасовъ 50 "

Събир. дружество Кондоферски 500 "

Димитъръ Сп. Христовъ 200 "

Захари П. Бързановъ 1,011 "

Ученицитъ отъ гимназията 1,566 "

Отъ гимназията, входъ отъ Пасиево утро 1,076 "

Чрезъ свещ. М. Николовъ отъ Долномахленската църква 155 "

Никола З. Кашъмовъ 500 "

Ученицитъ отъ гимназията 6,913 "

Майоръ Д. Фурнаджиевъ 500 "

Отъ скъзки на проф. В. Захариевъ 1,025 "

еств. история ще се прѣподава и въ четиритъ години все безъ книга (учебникъ, б. м.). Учителъ ще кара ученицитъ и въ четиритъ години да правятъ писмени упражненя и да составляватъ уроцитъ си. Ако можете трѣбва да прѣдпазватъ и църганието по всичкитъ отдѣления. Най-подиръ е задължителна и гимнастиката.

По вситъ классове е задължително черковното рѣние ни. Понеже единъ учителъ нѣ както и нѣкои училищни пѣсе въ състояние да управлява четири отдѣления, а само три, то учит. соборъ рѣши да се неприяватъ нови ученици въ четвъртата год. За да се постигне ожидаемиятъ успѣхъ прѣвъ учебната година, рѣши се, само единъ пътъ въ годината да се приематъ нови ученици и то подиръ испитанieto, когато почнува учебната година.

Ако би да желаете за по нататкъ да Ви се справи то би било най-сгодното щото единъ отъ учителитъ да дей-

де (въ Самоковъ, б. м.) и тъй да се подрѣдватъ училищнитъ дѣла по добръ.

За буквитъ що ни бѣлѣжитъ ний имаме, обаче сж твърдѣ скѣпо купени, и въ Пловдивъ можете да си ги набавите по евтино отъ Хр. (исто) Дановата книжарница.

Ако би да желаете за пѣконниги да Ви се испратятъ отъ Лука можеме да Ви ги испратимъ съ смѣщата отстъпка която би се допуснала и въ книжарницата.

Друго като нема що да Ви пиша поздравявамъ Ви усърдно и остаемъ Вашъ за напредъ приятелъ.

Ив. В. Соколовъ

Въ Самоковъ 10 Ноемврий 1874.

Г-не Д. х. Раловъ!

Писмото Ви отъ 2. того приехъ и проумѣхъ неговото съдържане добръ. Паритъ за дѣската още несъмъ приехъ, нъ азъ йж нарѣчахъ (зарѣчахъ, б. м.) и за въ Срѣда ще

бѣде готово. Въ Ихтиманъ има единъ Самоковецъ, изографъ, вижте ако се мае по много врѣме нека той боядѣше дѣската Ви и йж начертае, понеже ако йж тука боядѣнемъ ще се похара по пакти. Ако ли се набави повече изографътъ то ни явете че да йж боядѣшемъ и начертаемъ тука, обаче ще се по забави.

Видѣхъ програмата на Ловечката Епархия за основнитъ училище, нъ тя твърдѣ малко се сравнява съ нашата. Въ пѣкои нѣща й е обѣмътъ прѣкаленъ а въ много други пакъ оскуденъ и непълнава. Като земете дѣлтѣ програми прѣдъ очи ще ги сравнитъ и ще се увѣритъ за голѣмата имъ разлика изпомѣжду. Колкото за учебникитъ тѣ сж сподучили по добръ, нъ на това ни несме винова (ти), понеже опрѣдѣленитъ учебници, когато се рѣшава въ Самоковъ още нѣбѣхъ видѣли бѣлъ свѣтъ. — Само въ едно е показъганъ Г. Манковъ и за Б. Языкъ I частъ. Трѣбвало спорѣдъ програма-

та на Лов. Епархия да забѣлѣжи Букваритъ на Г. Д. Благоева, а не да турне неговия си. — Букваритъ на Г. Благоева е прѣвосходенъ отъ всякоя страна на арѣнието. Рѣшенията на учителския Епархияленъ соборъ на Ловечката както и на Самоковската Епархий сж печатени въ периодическото списание „Читалище“ въ 18 и 22 броеве на списанието.

Ний имаме точни свѣдения за рѣшенията на нашия учителски съборъ, че сж се одобрили отъ Самата Епархия съ което сърадвахъ отъ страна на Епархията. По моето мнение и Ви трѣбва да се съобразите съ нашата программа разумѣва се спорѣдъ обстоятелствата и мѣстото гдѣто живѣете. Ако би да нема у Васъ печеларство нито пакъ може да се заведи то се знае че би било глупаво да се прѣподава на ученицитъ, таой и други нѣща които не даватъ никаква храна на обществото гдѣто живѣете трѣбва да се избѣгнуватъ и, да вхождате ония

кито би ползовали градътъ или селото въ което трѣбватъ вати. — Като Ви поздравявамъ остаемъ Вашъ

приятелъ

Ив. В. Соколовъ

Въ Самоковъ 5 Декемврий 1874.

Испращамъ Ви Дѣтъ гла „Ступанъ“ едно Вамъ и едно на Г. Цѣвка бивши учителъ. Въ Ихтиманъ Ако би да Ви се арешатъ испратете имъ стойността по 21 гр. едното и явете занапрѣдъ ще зямате ли, ако ли не Ви ни ги върнете назадъ.

Горнитъ писма предаваме безъ измѣнения, като запазваме напълно тѣхния стилъ и правописъ. Културниятъ интересъ на тѣхния авторъ, както личи, е билъ на високо равнище.

Любомиръ Дойчевъ

Литот. Печатница „Бр. Младинаков“ ул. „На. Вазовъ“ 83, Самоковъ

РИЛСКО ЕХО

Люб. Близнаев
Съредактори: Славчо Ангелов

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ 200 ЛВ.

За обявления: 5 лв. на дума; 8 лв. на дума въ хрониката; 15 лв. на кв. см.

Адресъ: „Рилско ехо“ — Самоковъ.

АВТОРЪТЪ НА ЕДНА ЦЕННА ИСТОРИЧЕСКА КНИГА

ХРИСТО СЕМЕРДЖИЕВЪ

(По случай 12 години отъ смъртта му)

Учителскиятъ срѣди въ България дадохъ на българската обществена много видни личности: министри, народни представители, писатели, публицисти, художници, хора на науката и какви ли не още. И затова българскиятъ народъ винаги е тачилъ и тачи народния учител. Ако, обаче, все пакъ някога и някъде някой български учител би се оплакалъ, че не достатъчно е уважаванъ, то въ много случаи, това се дължи изключително на самия него. Той самъ не е изложилъ достатъчно трудъ и усилие, за да издигне и заздрави своя престижъ на интелегентъ и истински възпитател. Въ противни случаи, когато учителътъ се е погрижилъ достатъчно за своя авторитетъ, т. е. билъ е на истински като челикъ въ духовния животъ, винаги и всѣкъде се е разваля на почитта на широкитъ народни слоеве. Името на единъ такъвъ учител не може да не бъде отбелязано поне на едно дзе по-видни мѣста, отъ където да напомня на поколенията за своето скромно, далечно съществуване.

Учителъ, такава духовна физиономия, чието име никога няма да бъде забравено, поне отъ самоковци, е билъ и Христо Семерджиевъ.

И днесъ въ Самоковъ се говори за изключителната ученолюбивостъ на този работливъ провинциаленъ учител, за когото никога не е имало свободна минутка. За него времето е било най-скъпото нѣщо. Видѣто по кафенетата и по кръчмитѣ, Хр. Семерджиевъ е обикалялъ дюкните на самоковскитѣ еснафи и водилъ продължителни разговори съ тѣхъ. Отъ тѣхъ той черпилъ много знания и много интересни данни за живота на града и цѣлия този край. И като плодъ на това негово обичуване съ прочутиятъ майсторъ занаятчи тогава, се явява и неговата ценна историческа книга: „Самоковъ и околността му“, която е официално е призната за цененъ наученъ трудъ и отъ която не веднажъ съ правени, и то отъ голѣми учени хора, цитати.

Тази книга, пълна съ толкова интересни материали, авторътъ е допълнилъ, преработилъ и пригледилъ за второ издание, което, обаче, все още не е излязло на мекданъ предъ широката читателска публика.

Това книжно произведение ще остане най-интересниятъ исторически документъ за цѣлия Самоковски край.

Бащата на Хр. Семерджиевъ е изъ Македония, затова някои ги наричатъ и Разложки. Самиятъ той, обаче, е роденъ въ гр. Самоковъ на 1. септември 1872 год.

Биографичнитѣ бележки за Семерджиевъ сѣ доста интересни: Училъ се въ родния си градъ. Следъ това за кратко време е ученикъ въ грънчарското уще въ Княжево. Напуска оттамъ и постъпва въ семинарията въ Самоковъ, където е степендиянтъ. По срѣдата на следванетоъ си тукъ прави постъпки и отива въ В. Н. В. Уще, където няма възможностъ да си плати таксата и пакъ напуска. Виждаме го най-сетне да завършва духовната семинария въ Самоковъ. Става следъ това учителъ. Обикаля градове и села. Презъ това време спестява нѣкои и другъ левъ и заминува за Швейцария — Лозана, където усъвършенствува френския езикъ. Тукъ той е превеждалъ и книги отъ френски. Прибира се по-сетне пакъ въ родния си градъ и пакъ продължава своето учителство тамъ.

Христо Семерджиевъ е сътрудничилъ въ в. „Миръ“ и „Денъ“ и въ списанието „Задруженъ трудъ“ Презъ 1930 год. пече, като жител на столицата, бива избранъ и за училищенъ настоятелъ.

Починалъ е на 24 августъ 1932 год., уморенъ отъ много работа и спокоеи, че е изпълнилъ своя учителски и човѣшки дългъ.

Славчо Ангеловъ

Мобилизиранитѣ наши съграждани биха се радвали, ако тѣхнитѣ близки имъ изпращатъ „Рилско ехо“.

КУЛТУРЕНЪ КАЛЕНДАРЪ

Писателътъ Гьончо Бѣлевъ е роденъ въ гр. Икрянинъ на 12 юний 1889 год. Издалъ е нѣколко книги. Сега е на 55 години.

Бѣлинка (Пенка Денева) — съпруга на редактора на сп. „Изкуство и критика“, — литератора Георги Цаневъ. Родена е въ гр. Тутраканъ. На 8 февруарий т. г. тя навърши 45 год. възраст. Бѣлинка е една отъ първитѣ наши поетеси.

Борисъ Ивановъ е единъ отъ най-запаленитѣ защитници на новото, модернистично живописно искусство у насъ. Той е единъ отъ първитѣ новатори-художници въ България. До сега Б. Ивановъ е спечелилъ нѣколко конкурса. Роденъ е въ гр. София презъ 1904 г.

Слава Щиплева е родена въ гр. Самоковъ на 3 мартъ 1894 год. Завършила е Соф. университетъ — по филология. Издала е много книги. Нейната стихосбирка „Нива“ е била награждена отъ Мин. на Нар. просвѣщение. Желаетъ и творческо бъдеще.

ИЗЪ ПЕЧАТА

И ние сме съгласни

„Речь“ — бр. 70. Директорътъ на вестника — г. Д-ръ Б. М. Андреевъ, говори за пропагандата въ днешната война, като между друго казва и следното: „Както обещава, така и изпълнява на една пропаганда презъ време на война, иматъ еднаква стойностъ, еднакъвъ смисълъ. Изобщо не може да се върва нито на заплашаванията, нито на обещанията, защото следъ като пропагандата постига целта си, отговорнитѣ правителства действуватъ споредъ разбиранията си и предаватъ на чертанитѣ си планове. Така е било въ миналото, така е сега, така ще бъде и въ бъдеще“.

„Длъгъ“ — бр. 586. Въ уводна статия подъ надсловъ: „Размишления върху времето“ г. д-ръ Ат. Московъ пише: „Когато идеята на едно действие утре въ съзнанието на мнозинството отъ хората, това действие трѣба да се проведе. Колебанието и изчакаването е свързано съ изтърване на подходящия моментъ и съ лишаване на действието отъ пълното му възлежно съдържание. Оня, който действа така, е като актьора, който би игралъ ролата си следъ като завесата е вече паднала“.

КНИЖИНА

Получи се въ редакцията в. „Кюстендилски вѣсти“ год. II, бр. 8, посвѣтенъ издѣло на Кюстендилския народенъ музей, които бѣ открити на 6 т. м. Съдържа материали отъ Д-ръ Г. Ефремовъ, Д. Пеневъ, Н. Мауродиновъ, Г. Анастасовъ, проф. К. Цаневъ и др.

ЕДНА БЕЛЕЖИТА САМОКОВКА

РЕНА ПОПОВА

„Влакътъ лети съ шеметни бързина изъ нѣжкитѣ необятенъ безкрай — приказенъ и тайнствени...“

Спомнете си изведнажъ цѣлия шеметно заминатъ яктъ презъ забраненитѣ и непознатни простори на свободата, мечтитъ и слышето. И чувате надъ себе си глухъ гласъ...

— Влакътъ на живота спира на малката гара на смъртта и вашия пътъ е свършенъ...“

(Рена Попова, изъ „Влакътъ на живота“, малки поеми въ проза, в-къ Северно ехо, Плевенъ, 1932 г. г. XII бр. I).

Странно звучатъ пророческитѣ думи на единъ поетъ — покойникъ, когато въ тѣхъ се отразява смдбата му. Голѣмитѣ сърдцеведи, които сѣ разгадавали болезненитѣ тайни на другитѣ, изповѣдавали страданията съ красота и го обгръщали съ ореолъ отъ небесенъ копнежъ, добиватъ чародейна сила, когато въ посмъртната имъ творба прочетомъ предчувствието за собствения тѣхенъ неочакванъ край.

Знаела ли е Саша Войникова, когато е писала последния си разказъ „Кондукторъ 425“, че и тя ще бъде жертва на въздушно нападение? Знаела ли е Рена Попова, че нейниятъ „Влакъ на живота“ ще спре преди да излязатъ въ вестника „Малки поеми въ проза, и че надъ тѣзи тихи „Възпоминания“ ще стои името ѝ, предшествувано отъ малко кръстче?

Два момента въ човѣшкия животъ не могатъ да бъдатъ освободени отъ мистика — любовъ и смъртъ.

Рена Попова преживяла неочаквано своя пътъ, като повечето снове на небето, които преживяватъ въ живота бързо и оставятъ следъ себе си ехото на една мелодична тажа. Родена е въ Самоковъ презъ 1901 г. *) Завършила гимназия въ родния си градъ и учителствувала две години въ сѣдинитѣ села. Презъ това време се отличавала съ своитѣ изключителни интереси къмъ литературата. Тя четѣла много, защото имала възможностъ да използва и книгитѣ на своя братъ, г. Мирчо Геровъ, който по същото време следвалъ по литература въ Университета. Още като учителка почнала да пише разкази, които изпратила най-напредъ въ редакцията на в-къ „Северно ехо“. Редакторътъ, немнѣ въстаникъ, открилъ

*) Дядяра е на Владимиръ и Катинка Герови. Отъ същото семейство сѣ дядата филологъ, братя на Рена: г. Мирчо Геровъ, учителъ по литература въ гимназията, и доцентътъ по класически езикъ г. Борисъ Геровъ.

въ авторката на тѣзи разкази своята достойна другарка въ творчеството и живота и въ 1922 год. Рена Владимиръ Герова се омъжила за Петко Поповъ.

Оттогава тя се преселила при него въ Плевенъ, където става съ-редакторка на вестника му, и заведевала поддистанция. Съ своята култура, благородство и творчески ентузиазъмъ Рена Попова скоро станала центъръ на културни животъ въ Плевенъ. Заедно съ покойния писателъ Н. Ракитинъ тя основала тамъ домъ на изкуствата и печата и литературенъ кръгъ „Витъ“, въ който влизали освенъ нея: Г. П. Домусчиевъ, Н. В. Ракитинъ, Ячо Хлъбаровъ, Коста Стефановъ, Илия Бърдаровъ, П. Думановъ, Регула Фалси, Янко Димитровъ Торосъ и Ив. Дановъ. Била е въ връзка съ повечето видни бълг. писатели и критици, съ които имасяла литературни четения. Още съ създаванетоъ на клуба на бълг. писатели е прита за негова членка. Написала е около 450 битови и др. разкази, литер. бележки, театрални критики и др. Издала две томчета разкази — „Интими вечери“ и „Сѣнки“.

Останалъ недовършенъ романътъ ѝ „Момичето отъ Прага“. Сътрудничала въ много бълг. вестници и списания и въ чешкитѣ — Прагеръ пресе, Народни листи и Звезда. Запознала се съ Чехия презъ време на една екскурзия до тамъ наедно съ майка си. Писала е и съ псевдонимитѣ: Седмалъна Крайска, Ева Буте, Марин Бурже, Д-ръ Марта Сгибель и пр.

Когато опредѣлила своя литературенъ пътъ, получила първитѣ одобрителни думи и започнала да изгражда своето дълбоко замислено дѣло, Рена Попова починала ненадейно при раждане на втория си синъ.

22 септември 1931 год. Нейната смъртъ съкруши не само съпругъ, деца и родители. Тя опечали и приятели, познати — всички, които имаха щастието да я четатъ и познаватъ. Защото тя не бѣше само съпруга и майка — нейния животъ принадлежеше и на обществото. Като писателка най-вече тя съ право може да претендира на заслуги къмъ това общество. У нея имаше нѣщо тилочно, особено цѣлестни размахъ въ създаване картини. Въ всички нейни разкази прозира въ голѣми мащаби мировата скръбъ — болезненна копнежъ по нѣщо неосъзнато и най-вече неволита на дома и улицата.

Нѣма да прибоя повече къмъ думитѣ на Г. Домусчиевъ за творчеството ѝ. Казаното я характеризира добре. Искалъ само да си спомнямъ и за нея наредъ съ другитѣ бележити самоковци.

Е. х. Христова

УГО ОПЕТИ

отъ италианската академия

МИСЛИ

Само оня, който няма любователността да се учи, е старъ; сложилъ си е кърна на очитѣ, като мъртвецъ.

Старъ е този, който не желва нищо друго, освенъ да живѣе. Нѣ-

Уго Опети е роденъ презъ 1871 г. въ Римъ. Писателъ, художественъ критикъ и журналистъ — той е съдателъ и редакторъ на нѣколко предни години литературни списания „Пегасъ“ и „Ланъ“ и на списанието за жювелири „Дедало“. Известни сѣ неговитѣ: „Видѣния нѣща“, „Любовята и нейниятъ синъ“ (новели), „Сягътъ ми желъзничаря (романъ), „Прищавитѣ на графъ Октавий“. Тукъ помѣстениитѣ „Мисли“, сѣ изъ книгата му „Шестдесетъ“, (Б. пр.)

кой отъ тѣзи старци сѣ по на двадесетъ години.

Когато тѣлото ти завочне да остарѣва, погрижи се учитѣ ти да запази тѣлководността и равновесието, които мускулитѣ ти губятъ. Трудно е и необходима е навременна, чрезъ дълги упражнения, подготовка. Но, постарай се мисълата ти да остане годна за дълги пъте шествия отъ вѣкъ на вѣкъ и отъ шедьовъръ на шедьовъръ, както младото тѣло е ходило отъ планина на планина; да е способна да обича и да цени напаяната, изпнсаната и възпѣта красота, когато живата и краткотрайна хубостъ не ще е вече за тебе; да разбира чуждитѣ скръби и радости, да отгатава причинитѣ и да предвижда произитѣ, когато скръбта и ра-

достята ще сѣ за тебе като море, което можешъ още да съзерцавашъ отъ брѣга, но въ което вече не можешъ да се оклпешъ. Внимавай! Не говори да създавашъ, което за жалостъ е за машина; го воря само да гледашъ и да разбирашъ, което е свойствено на човѣка. Така смъртъта ще ти се яви като едно голѣмо и спокойно пътенстване, за да видишъ, повече и ли разбереши по-добре.

Хубавитѣ жени сѣ два вида: тѣзи, които носятъ красотата си съ простотата, съ които розовитѣ храстѣ държи розата и онези, които искатъ, било съ маниеръ, било съ фрипирации цвѣтове или съ странна мода, да ти покажатъ голѣмата си красота, като че ли ти сѣ заспалъ или сѣ спѣлъ. Първитѣ сѣ парфюмътъ на сѣбта и сѣ почитана едва ли не до култъ. Вторитѣ сѣ отъ рода на хората, които казватъ: ние, поетитѣ... ние, младитѣ... ние, знатитѣ...

ние, които пътенствуваме... ние, които сме на властъ... И ти се ще, да ги оставишъ да дигнатъ тамъ, негодни да се мастажаватъ на всѣки другъ парфюмъ.

Колкото неспана и дистрайна да е работата ти на писателъ, всѣки денъ, преди да вземешъ перото, прочитай по една страница отъ класичитѣ, т. е. отъ една книга, която жива и непожнната е преминала презъ вѣковетѣ. Това кратко възбуждане предъ единъ безсмъртенъ, мека блуде за тебъ тона, което молитвата е за възраци и трѣбникътъ за свещеника. Съхо така ще можешъ да запазишъ, отново въ себе си, всѣка сутрѣвъ, отъ рата, надеждата, състраданията.

Пиши за днешнитѣ хора и събития, като че ли тѣ сѣ отдавна назадъ въ времето и ти трѣба за ги призовавашъ и да ги съживя-

вашъ чрезъ изкуството. Пиши за ичерашнитѣ хора и събития така, като че ли тѣ сѣ съвременни и ти толкова ги познавашъ, че сѣ дори омавяшъ отъ тѣхното осезателно присъствие и отъ тѣлвата на подробноститѣ.

Не вървай на оня, който ти казва, че свѣтътъ започва съ твое то време; нѣщо по-лошо — съ тебе. Ако въ твоя разцѣтъ ти успеешъ да бъдешъ на половина на баща си и учителитѣ си и на половина на себе си, ще бъдешъ по-оригиналенъ отъ Данте и Микеланджело.

Ако не искашъ да почувствуваши, че остарявашъ, приготви си толкова работа, която за да свършишъ да е необходимо да преживѣешъ стотѣхъ. Колъ зиле? Стариитѣ коне теглятъ докато усещатъ оковетѣ.

Преведе П. Щ.